

Ona Tijūnėlienė, Marija Barkauskaitė

LIETUVOS UNIVERSITETŲ STUDENTŲ DVASINIŲ POREIKIŲ RAIŠKA

Anotacija. Šiame straipsnyje aptariama dvasinių mokslų specifika, juos išskyrusių ir jų reikšmę įvertinusių filosofų – G. Hegelio, W. Dilthėjaus, W. Windenbrando, F. D. Schleiermacherio, N. H. Gadamerio, J. Ritterio – pozicijos. Apibūdinamos kai kurių lietuvių edukologų pateiktos dvasingumo apibrėžtys. Laikantis nuostatų, kad žmogus yra dvasinės prigimties, empirinio tyrimo duomenų pagrindu pateikiama Lietuvos universitetų studentų dvasinių poreikių raiškos charakteristika.

Esminiai žodžiai: hermeneutika, dvasios mokslai, dvasingumas, poreikiai, raiška.

Įvadas. Dvasios mokslams, su kuriais glaudžiai siejasi istorija ir jos sritys (filosofija, religija, kalba, literatūra, menas, teisė, visuomenė), tenka ypatinga misija. Jie tiria ne gamtai, o istoriškai žmonių dvasios pasauliui priklausančius reiškinius.

Greta logikos kaip grynosios idėjos mokslo jau vokiečių filosofas G. H. Hegelis (1770–1831) skyrė gamtos ir dvasios mokslus. Teoriškai pagrįsti dvasios mokslus kaip empirinius ir drauge susiformavusius kaip istoriniai mokslai stengėsi kitas vokiečių filosofas W. Dilthėjus (1833–1911). Jis nurodė, kad gamtos mokslai aiškina daiktus ir procesus kaip pasikartojančius atvejus, priežastiniais dėsniais susietus gamtoje, o dvasios mokslai mėgina suprasti istoriškai vienkartinis dalykus ir įvykius, susietus įvairialypiais dvasiniais prasminiais ryšiais. Panašiai mąstė vokiečių H. Rickertas (1863–1936): individualybę neatsižvelgiantiems gamtos mokslams jis priešpriešino kultūros mokslus, taikančius „individualizuojantį“ metodą, siekiančius pažinti tai, kas individualu, pabrėžė nepakartojamą istorinę kultūrinę šių mokslų reikšmę ir aukštą vietą vertybių skalėje. W. Windelbandas (1848–1915) vienus mokslus vadino „nomotetiniais“, arba dėsninių, o kitus – ideografiniais, arba įvykių, mokslais. XIX a. F. D. Schleiermacheris aktualizavo senųjų tekstų atitūrinimo nuo dabarties problemą. Remdamasi ir plėtodama F. D. Schleiermacherio (1768–1834) bei W. Dilthėjaus dvasios mokslų ir jiems būdingo savito supratimo kaip pažinimo būdo problemas gvildeno hermeneutika [2, p. 54]. Hermeneutika stengiasi atkreipti dėmesį į istorinį atotrūkį tarp atkurtojo ir aiškinamojo dalyko ir atitinkamas mintis bei reikšmes grąžinti į tą socialinį ir epochos kontekstą, iš kurio jos kilusios,

kad būtų atskleista anos gyvenimo patirties ir atskirų, su ja susijusių, teiginių visuma.

H. G. Gadameris (1900–1949) plėtojo filosofinę hermeneutiką. Jis pažymėjo, kad kaupiant estetinį patyrimą ir sąveikaujant su menu „supratimas išskyla kaip įjungimas į tradicijos vyksmą, kuriame visuomet dalyvauja praeitis ir dabartis“, t. y. savas horizontas (su savo požiūrį lemiančiais išankstiniais nusistatymais) ir išlikusių kūrinių, liudijančių vis kitokią, nuolat kalba konstatuojamą (lot. *konstituere* – nustatyti, konstatuoti; sudaryti pagrįsti) patyrimo pasaulį, pretenziją į tiesą. Tiesa – tai istoriškai atviras, tęstinis prasmės vyksmas [2, p. 72].

Hermeneutinis supratimo procesas yra veiksmingas istorinis vyksmas, kuriame savas išankstinis supratimas ir buvusio pasaulio supratimas, atsiskleidžiantis istorijos paliudijimuose, „sunkėja“ ir sukelia esminį supratimo pokytį. Hermeneutika tampa fundamentalia filosofine disciplina, kuri apie save ir savo pasaulį kalba vis naujai ir kitaip.

Žymaus XX a. vokiečių filosofo J. Ritterio (1903–1974), tyrinėjusio metafizikos, etikos ir politikos bei jų istorinio reiškimosi ryšį, raidą ir pokyčius nuo Aristotelio iki Hegelio, nuomone, stiprėjant sudaiktėjimo ir susvetimėjimo tendencijoms šiuolaikinės visuomenės gyvenime, dvasios mokslai privalo kompensuoti tokio gyvenimo neistoriškumą, priminti žmogui jo istorijos ir dvasios pasaulį [2, p. 178]. J. Ritterio ir kitų filosofų nuomone, dvasios mokslai turi būti atsvara šiuolaikinių, ypač gamtos ir technikos, mokslų formuojamam pasauliui, kuriame prarandama istorija [ten pat, p. 54].

Taigi dvasios mokslų, susijusių su žmogaus būtimi, paskirtimi, vidiniu pasauliu, problemas tikslinga nagrinėti, nuolat ir sistemingai grįžti prie jų, nes to reikalauja pati žmogaus esmė ir jo prigimtis.

Pastaraisiais metais socialinių mokslų atstovai, tarp jų edukologijos, papildė dvasios mokslus naujomis koncepcijomis, vis dažniau atsigręžia į dvasinį žmogaus pasaulį, analizuoja dvasingumo sampratą.

Kalbant apie dvasingumą, tekstų pradėti nuo žodžio dvasia esmės. Nuo Anaxagoro (499–427 pr. Kr.) laikų (dvasia – *nous* – kosmosą tvarkantis principas), Parmenido (*noein* – mąstymas ir būtis *einai* – tas pat) ir Heraklito (dvasia – *logos* – viso tapsmo nuolat veikiantis dėsnis) pateikti dvasios aiškinimai eina per visą filosofijos istoriją [2, p. 53].

Šiandien *dvasios* esmę atskleidžia ne vienas mokslininkas, remdamasis jam artima filosofine koncepcija. D. Verbylaitė teigia, kad dvasia „yra gyvybę palaikantis pradus arba kaip vitalinis (gyvybinis) sielos principas, kaip dvasinė žmogaus siela. Vitalinės sielos veiksmai dėl jos ryšio su kūnu nėra visiškai autonomiški ir priklauso nuo kūno. Tačiau aukščiausioji dieviškoji dvasia (*nous*) nei savo buvimu, nei veikimu nuo nieko nepriklauso, o pati save apsprendžia“ [9, p. 12].

L. Jovaiša aiškina: „Dvasia – *spirit*, *Geist* – nematerialus būties pradus, psichinė jėga (stiprios dvasios žmogus – atkaklus, valingas)“ [3, p. 61].

Dvasingumo esmę, be užsienio autorių, konceptualiai aiškina ir Lietuvos edukologai. L. Jovaiša nurodo, kad dvasingumas yra biologiškai ir materialiai nesuinteresuotas ugdymo dalyvių santykis su tikrove, motyvuojantis jų mąstymą, veiklą ir bendravimą aukščiausiais idealybės matais [3, p. 61]. Mokslininkas rašo apie įvairių idealybės interpretaciją:

- mokslo žinios, meno kūriniai, moralės principai – *tai pasaulietinės kultūros vertybės*;
- žmogus – visų daiktų matas, pirmenybė gimtajai kalbai, tautos istorijai ir papročiams. *Tai – klasikinio humanizmo idėjos*;
- žmonių santykių harmonija, teisingumas, gailestingumas – tai socialinės gėrybės;
- kitiems idealybė sutampa su aukščiausiu gėriu – Dievu [ten pat, p. 61].

Su dvasia siejama dvasingumą M. Lukšienė aiškina kaip asmens orientavimąsi į žmogaus esmę sudarančias vertybes – taigi dvasines, jų suvokimą, išgyvenimus ir interiorizavimą, vertybių poreikį kaip gyvenimo būtinybės pojūtį, aktyvų išgyvenimą vertybių ir jų priartinimą prie kitų, kūrimą [5, p. 131].

E. Martišauskienė nurodo, kad „dvasingumu laikytini autentiški asmens santykiai su pasauliu, kurie *su meile tiesa, gėriu grožiu persmelkia visą būtį ir nusi-driekia Kūrėjo link*“ [7, p. 31]. Mokslininkė pažymi, kad dvasingumo ugdymas tampa svarstymų objektu, kurį apibrėžiant dažniausiai remiamasi religine dvasingumo samprata ir psichologiniu suvokimu. Lietuvoje vyrauja empiriniai ieškojimai, atskleidžiantys religinio ir pasaulietinio dvasingumo artimumą, tačiau mokslinėse publikacijose nėra pakankamai atskleista dvasingumo genezė, neišryškinta dvasinių vertybių hierarchija. Tačiau Lietuvos mokslininkai yra atskleidę kai kuriuos dvasingumo aspektus; dvasingumo ugdymą sieja su santykių tobulinimu, skiria daug vietos dori-niam ir religiniam ugdymui [7, p. 42].

V. Aramavičiūtė apie dvasingumo ugdymą rašo kaip apie perspektyvų auklėjimo tikslą, nes atkūrus Lietuvoje nepriklausomybę plečiasi dvasinio auklėjimo supratimo ir tyrimo erdvė. „Šiuolaikinėje hode-

getikoje akivaizdi tendencija auklėjimo tikslą nusakyti kaip dvasiškai visapusiškos, dvasiškai tobulos, dvasiškai brandžios, darnios ir dvasingos asmenybės ugdymą (L. Jovaiša, B. Bitinas, Z. Bajoriūnas, S. Dzenuškaitė, V. Aramavičiūtė, E. Martišauskienė ir kt.), t. y. auklėjimo tikslus, susieti su dvasingumo brandinimu bei kūryba“ [1, p. 64].

Jei minėti autoriai yra atlikę sisteminius bendrojo lavinimo vidurinės mokyklos mokinių dvasingumo ugdymo tyrimus, tai akademinio jaunimo dvasingumo ugdymosi(si) problemos mažai tyrinėtos. Didesnį indėlį sprendžiant šią problemą yra įnešusi D. Verbylaitė, kuri nagrinėjo būsimųjų religijos švietėjų dvasingumo ugdymo galimybes universitete [9]. Kitų studijų programų akademinio jaunimo dvasingumo ugdymo(si) aspektai mažai tyrinėti. Taigi problema mokslinio tyrimo požiūriu aktuali.

Šio tyrimo duomenys yra 2006 m. atlikto empirinio tyrimo ir publikacijos, kurioje atskleisti Lietuvos universitetų studentų dvasiniai poreikiai, tęsinys [8, p. 54–63].

Tad šiame tyrime **objektu** pasirinkti Lietuvos studentų dvasiniai poreikiai.

Tikslas – atskleisti Lietuvos studentų dvasinių poreikių raišką.

Metodai: analizės, aprašymo, apklausa raštu, sisteminimo, abstrahavimo, statistiniai.

Metodologinės nuostatos

1. Vitalinių, materialinių, kultūrinių, socialinių poreikių tenkinimas ugdo sielą, kuri yra gyvybinių žmogaus jėgų šaltinis. Dvasia yra vidinis žmogaus raiškos akstinas, kuris lemia kiekvieno būtį, Aš esmę.
2. Patirtis, kurios turinys priklauso nuo aplinkos turinio, žmogų ugdo, keičia. Žmogus gali rinktis vieną ar kitą turinį, nuo kurio kokybės priklauso ir žmogaus sielos turinys. Žmogus pajėgus kurti savo dvasios turtus mažiausiai priklausydamas nuo aplinkos. Kiekvieno Aš atsako, koks yra kiekvieno mąstymo, elgesio ir veiklos turinys [3].

Tyrimo metodologija

K. Kardelis (1997) teigia, jog socialiniuose moksluose statistiniai dydžiai patys savaime nieko neįrodo, bet tyrėjas juos naudoja logiškai samprotaudamas ir siekdamas apibūdinti tyrimo dalyvius bei parodyti išvadas apie populiaciją [4, p. 270]. G. Merkys pažymi, kad tyrimo dalyviams dažniausiai pateikiami ne vienas, o keli konstrukto klausimai, kurie vėliau aiškinami pagal testavimo teorijos mokymą [6, p. 26–29].

Tyrimo laikas ir vieta. Tyrimas atliktas 2007 m. KU, KTU, VPU.

Tyrimo analizės vienetai – individai.

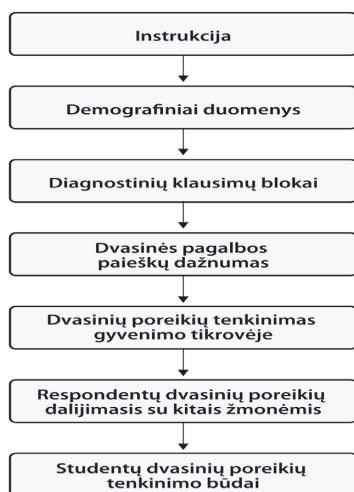
Tyrimo tipas – kiekybinis.

Teorinė populiacija – studentai.

Tikroji populiacija – minėtų universitetų I kurso studentai.

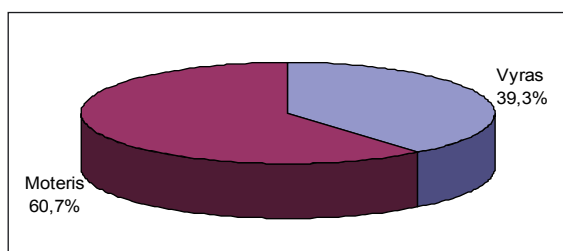
Atrankos kriterijai. KU, KTU, VPU studentų sąrašai, iš kurių buvo atrinkta 350 studentų.

Tyrimo atranka ir imtis. Tyrime naudota sisteminė atranka.

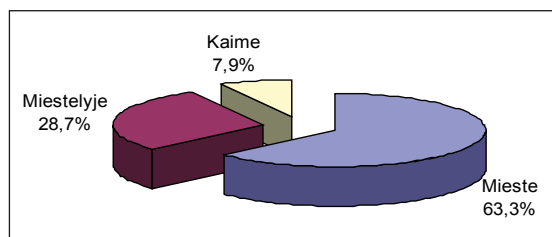

1 pav. Tyrimo instrukcija

Tyrimo dalyvių apibūdinimas

2 pav. Tyrimo dalyvių lytis

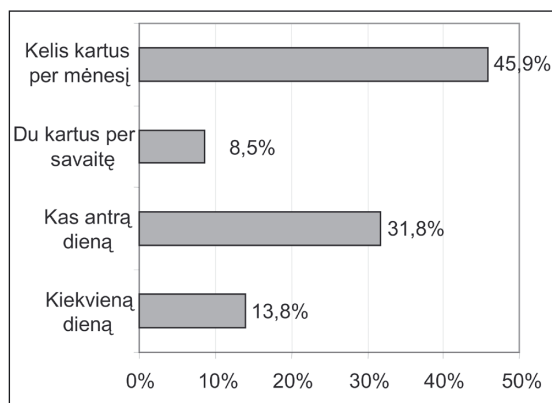

3 pav. Tyrimo dalyvių gyvenamoji vieta

Tyrimo rezultatai

Natūralu, kad žmogus, turėdamas dvasinių poreikių, trokšdamas paramos, pagalbos, įkvėpimo, visada paklūsta galiojančiam psichologiniam dėsniiui – kreip-

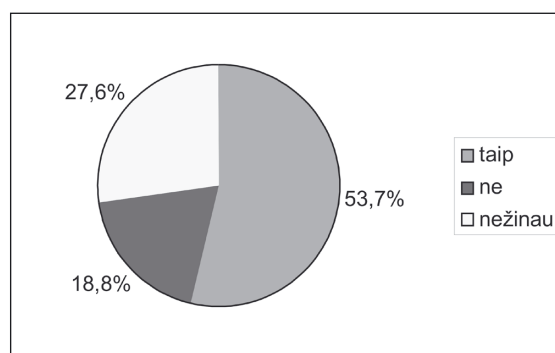
tis į arčiau esančiuosius ir būti išklaustas, sulaukti pagalbos, paramos, pritarimo. Dvasinių vertybių sistemą kuriančiajam ir ją turtinančiajam nesvetima ieškoti dvasinės pagalbos. Tad domėjomės, ar *studentai dažnai ieško dvasinės pagalbos šaltinių*. Klausimyne mūsų pateiktuosius atsakymų variantus rinkosi subjektyviai (žr. 4 pav.).

4 pav. Dvasinės pagalbos paieškų dažnumas

Tyrimas parodė, kad *kasdien dvasinės pagalbos* prireikia labai nedaugeliui studentų, todėl jos nedaugelis ir teieško. Trečdaliui respondentų šis poreikis sustiprėja dažniau – kas antrą dieną. Likusi dalis – daugiau kaip pusė studijuojančiųjų – dvasinės pagalbos ieško pakankamai epizodiškai. Tikėtina, kad studentams būdingos jaunatvės savybės natūraliai padeda išvengti dvasinių problemų arba tokių poreikių neiškyla. Tai reikalauja atskiro tyrimo.

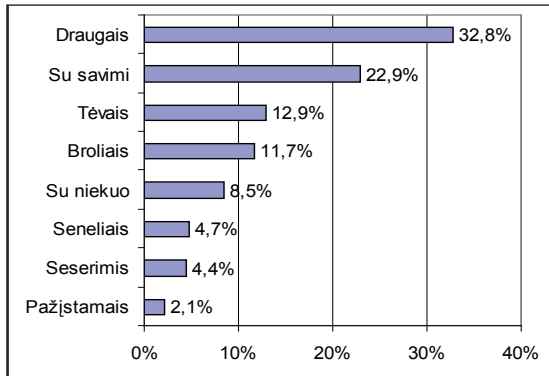
Į klausimyną implikavome klausimą apie *studentų galimybę tenkinti savo dvasinius poreikius* (žr. 5 pav.).

5 pav. Dvasinių poreikių tenkinimas gyvenime

Juos visada patenkina daugiau kaip pusė respondentų. Net trečdalis (27,6 proc.) į šį klausimą nieko konkretaus negalėjo atsakyti. Savo dvasinių poreikių nepatenkina apie penktadalis studentų. Šis atsakymas sietinas su pirmojo klausimo atsakymais, neliudijančiais intensyvių pastangų patenkinti savo poreikius.

Kad žmogus atsivertų kitiems, turi jais pasitikėti. Pasitikėjimo atmosferą sukurti nėra lengva, todėl į klausimą „Su kuo dažniausiai dalijatės mintimis apie dvasinius poreikius?“ atsakymų variantus įrašėme kiekvienam žmogui artimus: šeimos narius, draugus, gimines. Atsakymai apie studentų dvasinių poreikių dalijimąsi pateikti 6 pav.

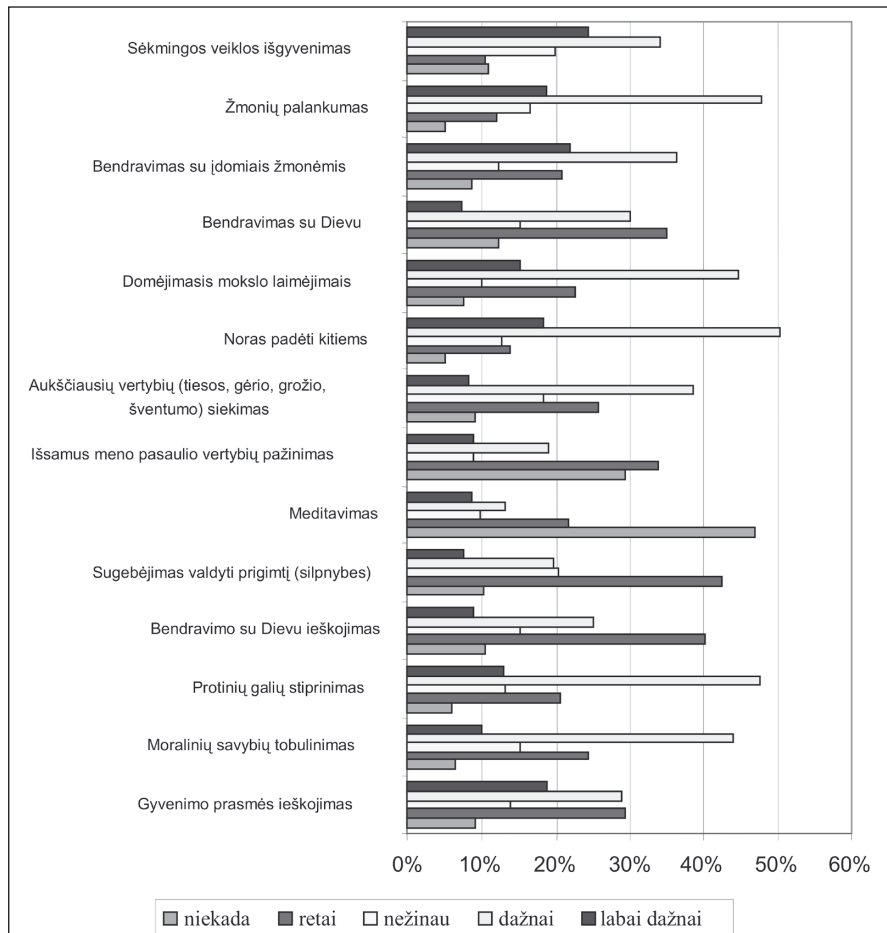

6 pav. Respondentų dvasinių poreikių dalijimąsi su kitais žmonėmis

Trečdalis respondentų dažniausiai pasitiki savo draugais (32,8 proc.). Penktadalis dėl įvairių priežasčių nelinkę su niekuo dalytis problemomis (matyt, patys reflektuoja, apmąsto, išgyvena). Tiek tėvus (12,5 proc.), tiek brolius (11,5 proc.) vienodai panašiai renka, kad jiems galėtų atskleisti savo dvasios reikalus. Užsisklendę ir niekam neatsiveria – 8,3 proc. Nedidelė dalis tariasi su seneliais ir seserimis. Mažiausiai respondentų diskutuoja apie tai su pažįstamais – 2 proc.

Studentai, teikdami informaciją apie dvasinių poreikių tenkinimo būdus, turėjo galimybę pasirinkti pateiktų atsakymų variantus – nuo stipriausią reikšmę turinčio žodžio iki mažiausią (žr. 7 pav.). Pateikėme 12 atsakymų variantų, apimančių įvairias gyvenimo sritis, santykius su savimi, žmonėmis, vertybėmis.

Gyvenimo prasmės problema – integruota sąvoka. Neskaidydami jos į struktūrinius komponentus – profesinę ir socialinę bei politinę veiklą, šeimos gyvenimo kryptingumas ir kt. – į klausimo formuluotę integruvome tik bendrą kategoriją – gyvenimo prasmė. Todėl atsakymuose į klausimą neatsiskleidžia, kurioje kon-

7 pav. Studentų dvasinių poreikių tenkinimo būdai

krečioje srityje respondentai dvasinius poreikius tenkina dažniau (žr. 7 pav.). Atsakymai pasidalijo į dvi apylyges dalis.

Ieškodami *gyvenimo prasmės*, dvasinius poreikius tenkina: dažnai – 29 proc., labai dažnai – 18,8 proc. Kita studentų dalis ieškodama gyvenimo prasmės savo dvasinių poreikių nepatenkina.

Žmogui iš prigimties būdingas tiesos, gėrio, grožio, harmonijos poreikis. Žmogus visada trokšta gėrio, tik ne visada aktualizuoja šį poreikį ir ryžtingai jo siekia – taigi drauge ir ne visada siekia moraliskai tobulėti. Įvairūs destruktivūs veiksniai daro didesnę įtaką, užgožia kilnius siekius. 54 proc. respondentų dvasinį pasitenkinimą išgyvena būtent *tobulindami savo moralines savybes*. Likusioji dalis nežinojo, ką atsakyti, arba neigė tokią galimybę.

Jau antikos mąstytojai kėlė darnios asmenybės ugdymo uždavinį. Mokslas įrodė, kad svarbu išskleisti visas žmogaus galias: dvasines, fizines, protines. Visų išskleistų žmogaus galių įgyvendinimas reikšmingas, padeda atlikti tam tikras funkcijas. Intelektualūs žmonės – visuomenės šviesuoliai, pažangos kūrėjai, nes intelektas kūrybinės veiklos sąlyga. Stiprindami *protines galias, savo dvasinius poreikius* dažnai patenkina 47,5 proc., labai dažnai – 12,9 proc. Taigi vos daugiau kaip pusė. Nežinančių apie savo dvasingumo poreikių tenkinimą šia forma yra panašus procentas kaip ir kalbant apie kitas formas – šiek tiek daugiau kaip dešimtdalis, retai – penktadalis, niekada nepatenkina – beveik 6 proc.

Santykio su Dievu palaikymas. Atsakymus, be abejo, lėmė studentų pasaulėžiūra. Iš esmės vyrauja neigiami atsakymai: retai – 40,2 proc., niekada – 10,58 proc., nežinančiųjų – 15,2 proc. Teigiamai atsiliepiama tik trečdalis studentų (34 proc.).

Prigimties (silpnybių) valdymas. Šis gebėjimas paprastai liudija apie asmenybės dorovinę brandą. Ieškant dvasinių poreikių tenkinimo ryšio su šiuo veiksniu, gautieji duomenys rodo, kad arba studentams neiškyla ši problema, arba žmogiškąją prigimtį sunku valdyti: retai jaučia dvasinį pasitenkinimą – 42,2 proc., niekada – 10,3 proc., apie tai nežino, gal ir nesusimąsto – 20,2 proc. Valdydami savo silpnybes dvasinius poreikius patenkina 27,2 proc. studentų.

Meditavimas kaip dvasinių poreikių tenkinimo forma. Matyt, ši forma retai taikoma, nes iš esmės vyrauja neigiami atsakymai arba jie iš viso nepateikti. Beveik pusė studijuojančiųjų (46,9 proc.) niekada šia forma nepatenkina dvasinių poreikių: retai – ketvirtadalis, nežino – 9,7 proc. Tik penktadalis – dažnai ir labai dažnai – medituodami patenkina dvasinius poreikius.

Meno vertybių pažinimas (teatras, muzika, dailė, literatūra ir kt.). Panašūs rezultatai gauti susisteminius pasirinktuosius respondentų atsakymų variantus apie meno vertybių pažinimą ir jų vaidmenį dvasingumui stiprinti. Trečdalis akademinio jaunimo turi ryšį su meno pasaulio vertybėmis ir pažindami jas jaučia pasitenkinimą. Kitas trečdalis to poreikio nepatenkina, labai retai patenkina – taip pat trečdalis. Dalis – nežino. Santykio su meno vertybėmis galimybes lemia daug veiksnių (materialinė būklė, laiko limitas ir kt.). Šis aspektas tyrinėtinas atskirai.

Aukščiausių vertybių (tiesos, gėrio, grožio) siekimas. Šis siekimas aktualesnis didesnei daliai studentų, palyginus su anksčiau minėtomis formomis. Prisilieti prie šių vertybių ir jas pažinti yra didesnės galimybės akademinėje aplinkoje – 46,8 proc. akademinio jaunimo siekia šių vertybių. Tai mažiau aktualu likusiai pusei tyrimo dalyvių, tarp kurių penktadaliui tai tarsi iš viso nerūpi – jauni žmonės net nežino, ar jie turi tikslą ir motyvaciją jų siekti.

Noras padėti kitiems. Jaunimui paprastai būdingas altruistiškas noras padėti, pagelbėti, kurti, projektuoti, įgyvendinti. Tai patvirtina respondentų atsakymai: dažnai nori pagelbėti kitiems pusė tyrimo dalyvių ir taip patiria dvasinę palaimą. Ketvirtadalis – labai dažnai; mažesnė pusė šiuo atžvilgiu yra pasyvi arba abejinga.

Domėjimasis mokslo laimėjimais. Palyginus su kitais būdais, šis akademiniam jaunimui yra aktualesnis poreikiams tenkinti. Mokslo laimėjimais dažnai ir labai dažnai domisi apie 60 proc. studentų. Penktadalis domisi ir tenkina savo poreikius. Nesidomi mokslo laimėjimais ir nesieja jų su savo dvasingumu taip pat penktadalis studentų.

Bendravimas su Dievu. Šis veiksnys respondentams nėra reikšmingas. Dvasinį pasitenkinimą bendraudami su Dievu išgyvena 37 proc. studentų.

Bendravimas su įdomiais žmonėmis. Didėnei pusei tyrimo dalyvių šis veiksnys reikšmingas tenkinant dvasinius poreikius: galimybė bendrauti su įdomiais žmonėmis dažnai pasinaudoja 36,4 proc. studentų; labai dažnai – 22 proc. Dėl įvairių priežasčių tokio ryšio neužmezga šiek tiek mažiau nei trečdalis studijuojančiųjų.

Taigi studentai dažniausiai mini šiuos jų dvasinius poreikius tenkinančius būdus: norą padėti kitiems, protinių galių stiprinimą, moralinių savybių tobulinimą, domėjimąsi mokslo laimėjimais, žmonių palankumą. Šiek tiek mažiau populiarūs būdai: sėkmingos veiklos išgyvenimas, gyvenimo prasmės ieškojimas. Nepopuliarūs – meditacija, meno vertybių pažinimas, bendravimas su Dievu.

Išvados

1. Stiprėjant sudaiktėjimo ir susvetimėjimo šiuolaikinės visuomenės gyvenime tendencijoms, dvasios mokslai privalo priminti žmogui jo raidos ir dvasios pasaulį. Dvasingumo ugdymas yra perspektyvus auklėjimo tikslas: Lietuvoje stiprėja dvasinio auklėjimo supratimas, plėtojami tyrimai.

2. Akademinio jaunimo dvasiniai poreikiai ir jų tenkinimas reiškiasi, tačiau vienais atžvilgiais daugiau, kitais mažiau:

- dažniau dvasinė pagalbos šaltinių ieško mažiau negu pusė studentų. Likusiai daliai šis poreikis reiškiasi rečiau. Daugiau negu pusė studentų savo dvasinius poreikius tenkina. Likusieji arba netenkina, arba intensyviai nestiprina šių poreikių;
- retai dvasiniais poreikiais akademinis jaunimas dalijasi su seserimis; šiek tiek daugiau nei dešimtadalis studijuojančiųjų pasikalba su tėvais; didelė dalis jų – taip pat trečdalis – patys juos apmąsto arba užsisklendžia nuo kitų artimųjų; su draugais šiuo klausimu atvirauja trečdalis studijuojančiųjų;
- studentai renkasi įvairius dvasinių poreikių tenkinimo būdus, tačiau dažniausiai šiuos: pusė akademinio jaunimo įgyvendina norą padėti kitiems; beveik tiek pat – stiprindami protines galias, domėdamiesi mokslo laimėjimais, siekdami tiesos, gėrio, grožio vertybių, tobulindami moralines savybes, bendraudami su dvasingais žmonėmis, sulaukdami kitų žmonių palankumo, išgyvendami teigiamas emocijas dėl sėkmingos veiklos rezultatų trečdalis įgyja dvasinės stiprybės ieškodami gyvenimo prasmės ir palaikydami ryšį su aukščiausia būtybe – Dievu. Mažiau populiarios dvasinių poreikių tenkinimo formos – meditacija ir meno vertybių pažinimas.

Literatūra

1. Aramavičiūtė V. Auklėjimas ir dvasinė asmenybės branda. – Vilnius: Gimtasis žodis, 2005.
2. Halder A. Filosofijos žodynas. – Vilnius: Alma littera, 2002.
3. Jovaiša L. Enciklopedinis edukologijos žodynas. – Vilnius: Gimtasis žodis, 2007.
4. Kardelis K. Mokslinių tyrimų metodologija ir metodai. – Kaunas: Judex, 2002.
5. Lukšienė M. Jungtys. – Vilnius: Alma littera, 2000.
6. Merkys G. Pedagoginio tyrimo metodologijos pradmenys. – Šiauliai, 1999.
7. Martišauskienė E. Paauglių dvasingumas kaip pedagoginis reiškinys. – Vilnius: VPU leidykla, 2004.
8. Tijūnėlienė O. Lietuvos universitetų studentų dvasiniai poreikiai // Pedagogika. – T. 79 (2005), p. 54–63.
9. Verbylaitė D. Dvasingumas ir jo ugdymo galimybės Lietuvos universitete. – Šiaulių universiteto leidykla, 2006.

Zusammenfassung

Ona Tijūnėlienė, Marija Barkauskaitė

AUSDRUCK DER GEISTIGEN BEDÜRFNISSE DER STUDENTEN VON LITAUISCHEN UNIVERSITÄT

Die geistigen Wissenschaften, denen die Geschichte und ihre Bereiche (Philosophie, Religion, Sprache, Literatur, Kunst, Rechtswissenschaft, Gesellschaft) gehören, haben eine besondere Mission. Sie forschen die Erscheinungen, die nicht der Natur, sondern der geschichtlichen Welt des Menschengesistes gehören. Nach der Meinung J. Ritters sollen die geistigen Wissenschaften ein Ausgleichgewicht für die Welt sein, die von den modernen Natur- und Technikwissenschaften geformt werden, in dieser Welt geht die Geschichte verloren. Also ist es zweckmäßig immer wieder die Probleme der geistigen Wissenschaften zu analysieren, die mit der Menschenexistenz, mit der inneren Welt verbunden sind. Die Vertreter der sozialen Wissenschaften und der Edukologie ergänzen die geistigen Wissenschaften mit neuen Konzeptionen, sie analysieren die Vorstellung der geistigen Welt (E. Martišauskienė, V. Aramavičiūtė). Einen großen Beitrag zur Lösung dieses Problems leistete D. Verbylaitė, die die Erziehungsmöglichkeiten der Geistigkeit der künftigen Religionsaufklärer an der Universität analysiert hatte. Die Aspekte der geistigen Erziehung von der akademischen Jugend von anderen Studienprogrammen sind wenig geforscht worden. Das Problem der Wissenschaftlichen Forschung ist in der Hinsicht aktuell. In dieser Forschung wurden als Objekt die geistigen Bedürfnisse der litauischen Studenten gewählt. Ziel – Aufdecken der geistigen Bedürfnisse von Studenten Litauens. Methoden – Analyse, Beschreibung, schriftliche Abfrage, Systematisierung, Abstrahierung, Statistik. Die Forschung wurde 2007 an KU, KTU, VPU durchgeführt. Die Auswahl wurde von 350 Studenten gemacht.

Beim Überblick der Wissenschaftlichen Literatur und nach der empirischen Forschung werden Schlussfolgerungen gezogen, dass die geistigen Wissenschaften den Menschen an die Geschichte und an die geistige Welt erinnern sollen, weil heutzutage die Tendenzen der Materialität und der Entfremdung im

Leben der gegenwärtigen Gesellschaft immer stärker werden. Die geistige Erziehung in Litauen ist ein perspektivisches Ziel der Erziehung: Die Geistigen Bedürfnisse der akademischen Jugend werden in einer Hinsicht mehr, in der anderen weniger zufriedengestellt. Nach den Quellen der geistigen Hilfe sucht öfter weniger als die Hälfte von den Studenten. Für der übrigen Teil kommt dieses Bedürfnis seltener zum Ausdruck. Mehr als die Hälfte der Studenten befriedigt ihre geistigen Bedürfnisse. Die Übrigen befriedigen nicht, oder verstärken intensiv diese Bedürfnisse nicht.

Selten teilt die akademische Jugend die geistigen Bedürfnisse mit den Schwestern, ein bisschen mehr als ein Zehntel der Studierenden unterhält sich mit den Eltern, ein großer Teil von ihnen – auch ein Drittel – überlegen selbst die Bedürfnisse oder verschließen sich von anderen Nächsten; mit den Freunden ist ein Drittel der Studierenden offen.

Die Studenten wählen verschiedene Arten der Zufriedenstellung von geistigen Bedürfnissen, aber häufiger folgende: die Hälfte der akademischen Jugend verwirklicht den Wunsch, den anderen zu helfen, fast genauso verstärkt die geistigen Kräfte, indem sie sich für die Errungenschaften der Wissenschaft interessiert, indem sie nach den Wahrheits-, Güte-, Schönheitswerten strebt, sie vervollkommnet die sittlichen Eigenschaften, wobei sie mit den geistigen Leuten kommuniziert, sie erwartet die Gunst der anderen Leute, sie erlebt die positiven Emotionen wegen der Resultate der erfolgreichen Tätigkeit, ein Drittel erwirbt die geistige Stärke bei der Suche nach dem Lebenssinn und unterhält Beziehungen mit dem höchsten Geschöpf – mit dem Gott. Weniger populärer Formen der Zufriedenstellung von geistigen Bedürfnisse sind die Meditation und Erkenntnis von Kunstwerten.

Grundwörter: Hermeneutik, geistigen Wissenschaften, Geistigkeit. Ausdruck von Bedürfnissen.

*Klaipėdos universitetas
Vilniaus pedagoginis universitetas
Įteikta 2007 m. gruodžio mėn.*